

Fimmtudaginn 14. nóvember 1996.

Nr. 286/1995.

Fasteignamiðstöðin hf.

(Björgvin Þorsteinsson hrl.)

gegn

Jóni Guðmundssyni

(Sigurbjörn Magnússon hrl.)

Verksamningur. Fyrning. Frávísunarkröfu hafnað.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Garðar Gíslason og Markús Sigurbjörnsson og Stefán Már Stefánsson prófessor.

Áfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 22. ágúst 1995. Hann krefst aðallega frávísunar málsins frá héraðsdómi, til vara sýknu af öllum kröfum áfrýjanda, en til þrautavara lækkunar þeirra. Hann krefst og málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst þess, að áfrýjandi greiði sér 2.277.106 krónur með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla laga nr. 25/1987 frá 1. mars 1993 til greiðsludags, enn fremur, að staðfest verði ákvæði hins áfrýjanda dóms um málskostnað, en að áfrýjandi greiði sér málskostnað fyrir Hæstarétti.

Nokkur ný skjöl hafa verið lögð fyrir Hæstarétt.

Með úrskurði 10. maí 1995 hafnaði héraðsdómari kröfu áfrýjanda um frávísun málsins. Áfrýjandi hefur í áfrýjunarstefnu skotið úrskurði þessum til Hæstaréttar til endurskoðunar. Með vísan til forsendna úrskurðarins verður hann staðfestur.

Stefndi starfaði sem sölumaður hjá áfrýjanda frá ársbyrjun 1988 til 1. mars 1993. Þá hóf hann aðgerðir til innheimtu kröfu þeirrar, sem mál þetta fjallar um, með kröfubréfi 10. mars 1993 og viðræðum við forsvarsmann áfrýjanda.

Svo sem í héraðsdómi greinir, reisir stefndi kröfur sínar á skjölum, sem stafa frá áfrýjanda, einkum launamiðum, út gefnum af honum. Það gildir þó ekki um kröfur fyrir árið 1988, sem eingöngu eru reistar á skattframtali stefnda. Gegn andmælum áfrýjanda eru vangreiddar kröfur vegna þessa árs, 142.768 krónur, ósannaðar, og ber að sýkna áfrýjanda af þeim. Þar sem aðrar kröfur byggjast á skjölum, sem stafa frá áfrýjanda, og eru auk þess studdar öðrum gögnum, verður að telja þær nægilega sannaðar. Hefur áfrýjandi

ekki sýnt fram á, að innborganir á þær hafi verið meiri en fram er komið í máli þessu.

Áfrýjandi ber fyrir sig fyrningu krafna vegna árána 1989 og 1990. Samkvæmt skjölum málsins voru greiðslur til stefnda fram á árið 1990 yfirleitt bundnar við sölu á einstökum fasteignum, en frá maí á því ári voru þær greiðslur að jafnaði án auðkenna, og verða ekki ráðin af gögnum málsins tengsl milli fjárhæða þeirra og sölu tiltekinnna eigna. Samkvæmt meginreglu kröfuréttar var stefnda rétt að láta greiðslur áfrýjanda ganga inn á elstu kröfur sínar. Telst krafa hans því ekki fyrnd. Verður áfrýjanda því gert að greiða stefnda 2.277.106 krónur að frádregnum 142.768 krónum, eða 2.134.338 krónur, með dráttarvöxtum frá 10. apríl 1993, en þá var mánuður liðinn, frá því að stefndi krafðist sannanlega greiðslu.

Áfrýjandi greiði stefnda málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, eins og í dómsorði greinir.

D ó m s o r ð:

Áfrýjandi, Fasteignamiðstöðin hf., greiði stefnda, Jóni Guðmundssyni, 2.134.338 krónur með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá 10. apríl 1993 til greiðsludags.

Áfrýjandi greiði stefnda 400.000 krónur samtals í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 29. júní 1995.

Mál þetta, sem dómtekið var 15. þ. m., er höfðað fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur af Jóni Guðmundssyni, kt. 160955-5979, Bogahlíð 10, Reykjavík, á hendur Fasteignamiðstöðinni hf., kt. 530169-0499, Skipholti 50 B, Reykjavík, með stefnu, birtri 25. nóvember 1994.

Endanlegar dómkröfur stefnanda eru þær, að stefndi verði dæmdur til greiðslu skuldar, að fjárhæð 2.577.106 kr., auk dráttarvaxta samkvæmt 10. gr. laga nr. 25/1987 sem hér segir: frá 1. 3. 1993 til greiðsludags, sbr. 14. gr. 2. mgr. laga nr. 25/1987, sbr. 5. gr. laga nr. 67/1989. Jafnframt er þess krafist, að dráttarvextir leggist á tólf mánaða fresti við höfuðstól, fyrst tólf mánuði frá upphafsdegi vaxtanna. Að auki er gerð krafa um málskostnað að mati réttarins.

Dómkröfur stefnda eru þær, að stefndi verði sýknaður af öllum kröfum stefnanda, og til vara, að kröfur stefnanda verði stórlega lækkaðar. Ef aðal-

krafa stefnda verður tekin til greina, er krafist málskostnaðar úr hendi stefnda að mati dómsins, en ella er þess krafist, að málskostnaður verði felldur niður.

Upphafleg aðalkrafa stefnda var, að kröfum stefnanda yrði vísað frá dómi. Með úrskurði, upp kveðnum 10. maí sl., var þeirri kröfu hafnað.

Málavexti telur stefnandi þá, að hann hafi unnið sem sölumaður hjá stefnda frá ársbyrjun 1987 til 1. mars 1993. Allan þann tíma, sem hann vann fyrir stefnda, hafi starfsmenn stefnda séð um uppgjör við hann, útgáfu reikninga, gerð kvittana, virðisaukaskattsuppgjör og önnur bókhaldsleg at-riði varðandi viðskipti hans og stefnda. Stefnandi kveðst hafa samkvæmt munnlegum samningi aðila unnið sem verktaki hjá stefnda, og hafi hann átt að fá greitt samkvæmt fram lögðum reikningum, byggðum á ákveðnu hlutfalli af sölupóknun stefnda, en hlutfallið hafi verið misjafnt eftir tímabilum. Telur stefnandi sig hafa verið hlunnfarinn í þessum viðskiptum við stefnda, og eigi hann inni ógreidd sölulaun frá árunum 1988 til 1993, er nemi a. m. k. fjárhæð dómkröfunnar. Af hálfu stefnda er viðurkennt, að stefnandi hafi verið verktaki hjá honum á tímabilinu 1988 til 1993, en hafnað að skulda stefnanda.

Stefnandi sundurliðar kröfu sína þannig:

„Laun árið 1988 samkvæmt skattskýrslu 500.000 kr.

Greitt árið 1988 357.232 kr. Mismunur 142.768 kr.

Laun samkvæmt launamiða árið 1989 2.910.201 kr.

Greitt árið 1989 1.757.955 kr. Mismunur 1.152.246 kr.

Laun samkvæmt launamiða árið 1990 4.057.495 kr.

Greitt árið 1990 2.694.905 kr. Mismunur 1.362.590 kr.

Laun samkvæmt launamiða árið 1991 3.529.990 kr.

Greitt árið 1991 3.752.196 kr. Mismunur (222.206 kr.).

Laun samkvæmt virðisaukaskattskýrslu árið 1992 1.917.388 kr.

Greitt árið 1992 1.262.137 kr. Mismunur 655.251 kr.

Laun samkvæmt launamiða árið 1993 301.660 kr.

Greitt árið 1993 625.203 kr. Mismunur (323.543 kr.).

Samtals ógreidd laun 2.767.106 kr.“

Auk þeirra greiðslna frá stefnda, sem hér er getið, viðurkenndi stefnandi við aðalmeðferð málsins greiðslur frá stefnda, samtals að fjárhæð 190.000 kr., svo sem dskj. 23-26 bera vott um, og lækkaði þar með kröfu sína sam-svarandi.

Stefnandi kveðst reisa kröfu sína á almennum reglum kröfuréttar um meginskyldur verkkaupa og ábyrgð skuldara á skuldbindingum sínum og

þeirri reglu samningaréttar, að samninga beri að halda. Dráttarvaxtakröfu sína kveðst hann reisa á lögum nr. 25/1987, einkum 9. gr. og 10. gr., 12. gr. og 14. gr. þeirra laga, sbr. lög nr. 67/1989, en kröfu um málskostnað á 129. gr. og 130. gr. laga nr. 91/1991. Hann telur, að fast viðskiptasamband aðila um árábil leiði til þess, að krafan sé ófyrnd.

Stefndi telur sér óhægt um vik að sýna fram á, hvernig viðskiptum þeirra stefnanda var háttað á þeim tíma, er hér um ræðir, en stefnandi geri kröfu um verklaun, sem nái allt að sjö ár aftur í tímann. Stefndi kveðst ekki sjá ástæðu til að rifja upp viðskipti þeirra, sem voru eldri en fjögurra ára, þegar mál þetta var höfðað, þar sem kröfur, sem stofnað var til fyrir þann tíma, séu fyrndar, sbr. 1. mgr. 3. gr., sbr. 5. gr. laga nr. 14/1905, en stefndi hafi ekki sent stefnanda viðskiptareikning árlega. Og þar sem stefnandi geri enga grein fyrir því með reikningum, hvenær kröfur hans stofnuðust, telur stefndi, að kröfur stefnanda til greiðslu verklauna fyrir árin 1988 til ársloka 1990 séu fyrndar, enda sé og þóknun hans fyrir mánuðina nóv.–des. 1990 ósundurliðuð og einvörðungu studd virðisaukaskattsskýrslum stefnanda. Jafnframt því, sem hér segir, mótmælir stefndi kröfum stefnanda sem tilhæfulausum.

Stefndi lagði fram myndrit af fjórum gíró-greiðslum til stefnanda, sem stefnandi hafði vantalið í greinargerð sinni um skipti þeirra. Við málsmeðferð viðurkenndi stefnandi mistök sín að þessu leyti og lækkaði stefnukröfu sína um 190.000 kr., samtals fjárhæð þessara greiðslna, eins og áður segir.

Magnús Leopoldsson, framkvæmdastjóri stefnda, kom fyrir rétt og gaf aðilaskýrslu af hálfu stefnda. Hann vildi ekkert fullyrða um það, hvort félagið skuldaði stefnanda, en taldi eins líklegt, að stefnandi skuldaði félaginu, ef viðskipti þeirra yrðu endanlega gerð upp. Í annan stað staðhæfði hann, að skuld félagsins við stefnda væri óveruleg, ef einhver væri. Hann viðurkenndi, að félagið hefði gefið út launamiða, sem hér væri miðað við, en kvaðst sjálfur ekki hafa komið nærri útgáfu þeirra. Hann taldi, að verið gæti, að þar væri þóknun sölumannsins ofmetin, vegna þess að sölupóknun til fasteignasölnunnar hefði ekki skilað sér, en það hefði ekki verið kannað.

Pau skjöl, sem lögð hafa verið fram og stefnandi reisir málatalibúnað sinn á, þykja trúverðug, enda hefur þeim ekki verið andmælt með eindregnum hætti. Ekki hefur komið fram, að stefnandi hafi fengið greitt frá stefnda frekari fjárhæðir en stefnandi viðurkennir að hafa fengið frá stefnda. Stefndi viðurkennir fast viðskiptasamband við stefnanda það tímabil, sem hér um ræðir, og hnekkir ekki þeirri staðhæfingu stefnanda að hafa einvörðungu stutt kröfu sína bókhaldsgögnum og tölum, sem einnig megi finna hjá stefnda sjálfum. Aftur á móti heldur hann fram, að málatalibúnað-

ur stefnanda sé að engu hafandi, þar sem hann sé ekki reistur á viðskipta-
yfirliti, auk þess sem misbrestur hafi orðið á, að stefnandi gæfi út reikninga
fyrir þjónustu, er hann lét stefnda í té.

Eins og viðskiptasambandi aðila var háttað og lýst hefur verið, verður að
telja, að krafan sé ófyrnd, enda þótt stefndi hafi ekki fengið árlega við-
skiptareikning frá stefnanda. Gegn eindregnum staðhæfingum stefnanda
um skuld stefnda, sem studdar eru fram lögðum skjölum, hefur stefndi ekki
sýnt fram á að hafa staðið í skilum við stefnanda. Verður því fallist á dóm-
kröfur stefnanda, sem eru í samræmi við gögn málsins og málatilbúnað
stefnanda að öðru leyti.

Rétt er, að stefndi greiði stefnanda 250.000 kr. í málskostnað.

Páll Þorsteinsson héraðsdómari kvað upp dóminn.

D ó m s o r ð:

Stefndi, Fasteignamiðstöðin hf., greiði stefnanda, Jóni Guðmunds-
syni, 2.577.106 krónur með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla laga
nr. 25/1987 frá 1. mars 1993 til greiðsludags.

Stefndi greiði stefnanda 250.000 krónur í málskostnað.
